

Češnjarka je tajnovita žaba koja spada u porodicu Pelobatidae. Jedina je vrsta ove porodice koja naseljava Bosnu i Hercegovinu. Predstavlja podvrstu *Pelobates fuscus fuscus*, a pored nje postoji još jedna podvrsta oko slivnog područja rijeke Po u Italiji i to *Pelobates fuscus insubricus*. Široko je rasprostranjena vrsta u ravničarskim i brdovitim područjima centralne, istočne i jugoistočne Evrope, sve do zapadnog Sibira i Kazahstana. S obzirom da do 2014. godine njen prisustvo u BiH nije potvrđeno, odlučeno je sprovesti projekt istraživanja. Rasprostranjenje obuhvata Hrvatsku i Srbiju, te samim tim je bila velika vjerovatnoća da se nalazi i u sjevenim dijelovima BiH. Na području BiH do skoro je postojao samo jedan nepouzdani nalaz (Bardača), a već 2014. godine pronađeni su prvi i novi lokaliteti i to na području opština Srbac, Brod i Modriča.

Češnjarka naseljava topla i otvorena staništa sa pjeskovitim područjima ili obradivom zemljom, gdje je bitno da je zemlja rastresita što im omogućava lakše ukopavanje. Veliki period života provodi zakopana pod zemljom, zbog čega je rijetko videna vrsta. Vodenja tijela moraju biti stajača, plitka, obrasla vodenom vegetacijom, potencijalno bez predatora i osušnica te su najčešće u pitanju razni tipovi lokvi, stari tokovi rijeka i kanali.

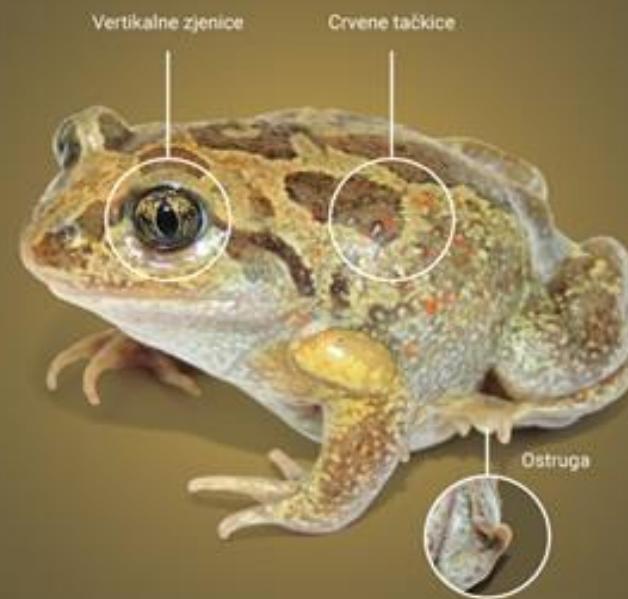
Punoglavac

Ženka

Mužjak

Izgledom podsjećaju dosta na žabe krastače. Tijelo je zdjepasto i okruglo, glava krupna i zadnji ekstremiteti su kratki i na njima se nalaze ostruge za ukopavanje i plovne kožice između prstiju koje služe za plivanje. Bitna karakteristika koja ih izdvaja od drugih žaba na ovom području jesu vertikalne zjenice. Trbušna strana je prijavo bijela, a ledna žutosiva, smeđa, siva, maslinasta sa tamnosmeđim flekama i tamnim i crvenim tačkicama. Ženke su najčešće sive, a mužaci žučkasti sa izraženom ovalnom žlijezdom na prednjim ekstremitetima. Razmnožavaju se u proljeće u periodu aprila i maja. Mužaci prvi dolaze do vode, gdje zauzimaju svoje pozicije i prizivaju ženke karakterističnim glasanjem „klo-klo-klo“ iznad ili u vodi. Polažu vrpce sa jajima koje omotavaju oko vodenog bilja. Punoglavci su već prve godine dosta veći od ostalih punoglavaca drugih vrsta žaba, a ukoliko se ne preobraze iste godine prezimje u mulju i preobraziti se najčešće iduće godine. Zbog toga punoglavci mogu dostići veličinu i do 20 cm!

Odrasle jedinke hrane se sporijim kopnenim beskičmenjacima poput mrava, skakavaca, paukova, puževa, raznih tvrdokrilaca i gusjenica, dok se rijetko hrane letećim insektima. Pri tome koriste taktiku aktivne potrage za plijenom, tako da u toku jedne noći (prosječno 5 sati aktivnosti) pojedina žaba pretraži oko 200 m².

Ciljevi istraživanja:

- Definisati kartu distribucije vrste *Pelobates fuscus* za Bosnu i Hercegovinu.
- Opisati vodenja i terestrična staništa.
- Izvršiti ekološki i morfološki opis populacija u BiH.
- Podići svijest ljudi, a pogotovo lokalaca o postojanju češnjarke.
- Edukacija studenata i ostalih.
- Edukacija tima i sticanje novih iskustava.

U okviru projekta, s obzirom na nedostatak bilo kakvih podataka za BiH, pretražuje se područje sjeverne Republike Srpske (BiH) koje je podijeljeno na tri terenska regiona: zapadni, centralni i istočni. Prikupljuju se svi potrebeni fizički podaci, podaci o staništu i vrsti, da bi se dobio finalan proizvod – karta rasprostranjenja za Bosnu i Hercegovinu.

U toku istraživanja vršiće se testiranje odabranih primjera ka na Chytridiomycosis, oboljenje koje izaziva glijivica *Batrachochytrium dendrobatidis* (Bd), glavni uzročnik nestanka velikog broja vodozemaca u Svetu.

Terenski regioni
u Republici Srpskoj

Mjere zaštite:

Češnjarka, prema IUCN kategorizaciji, spada u LC odnosno najmanjem stepenu ugroženosti na čijem održavanju treba da se radi s obzirom da je svjetska populacija u konstantnom padu. Prema Crvenoj listi u Hrvatskoj, češnjarka je svrstana u kategoriju sa nedovoljno podataka, što je još jedan od razloga za intenzivno istraživanje. Po završetku projekta dobicemo uvid u zastupljenost ove vrste u Bosni i Hercegovini što će omogućiti lakše praćenje i dalja istraživanja.

Kao i većini životinja, najveća pretnja češnjarki je čovjek. Iako joj je omogućio opstanak formiranjem oranica (a sa druge strane uništio prirodna staništa), vrsta je u konstantnoj pretnji prekopavanjem zemlje, izlaganju hemikalijama i uništavanjem vodenih staništa.

Voda projekta:

Ana Ćurić

Tel: +387 65 214 662

E-mail: anna.curic@hotmail.com

www.pelobates.com

Projekat je podržan od strane Rufford Small Grant fondacije za zaštitu prirode i Hrvatskog Herpetološkog Društva – Hyla.

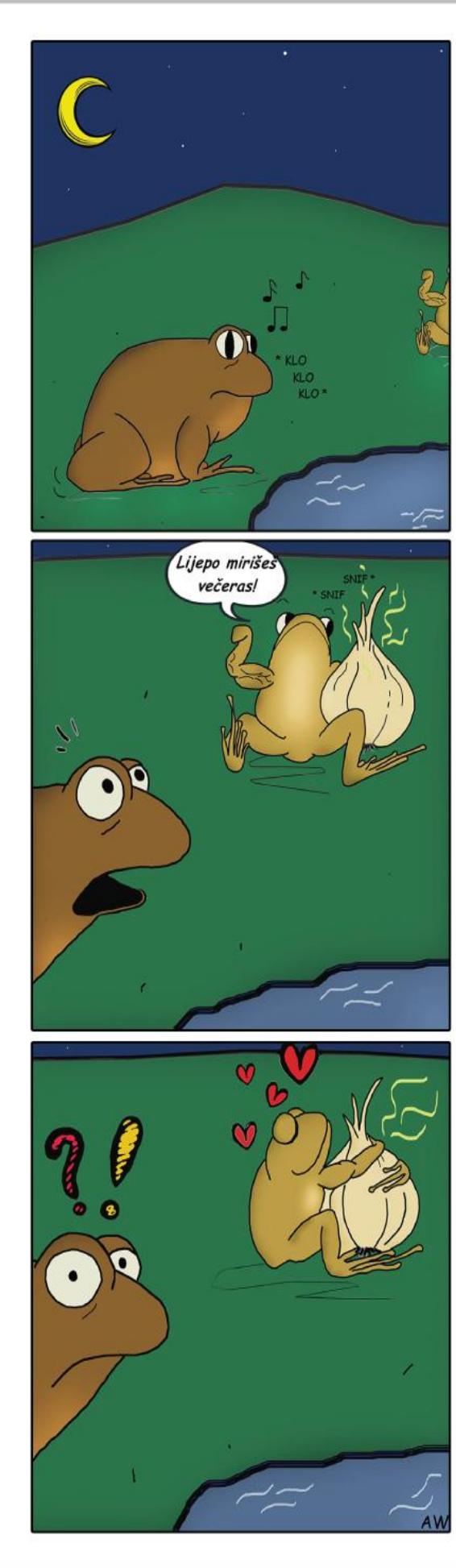
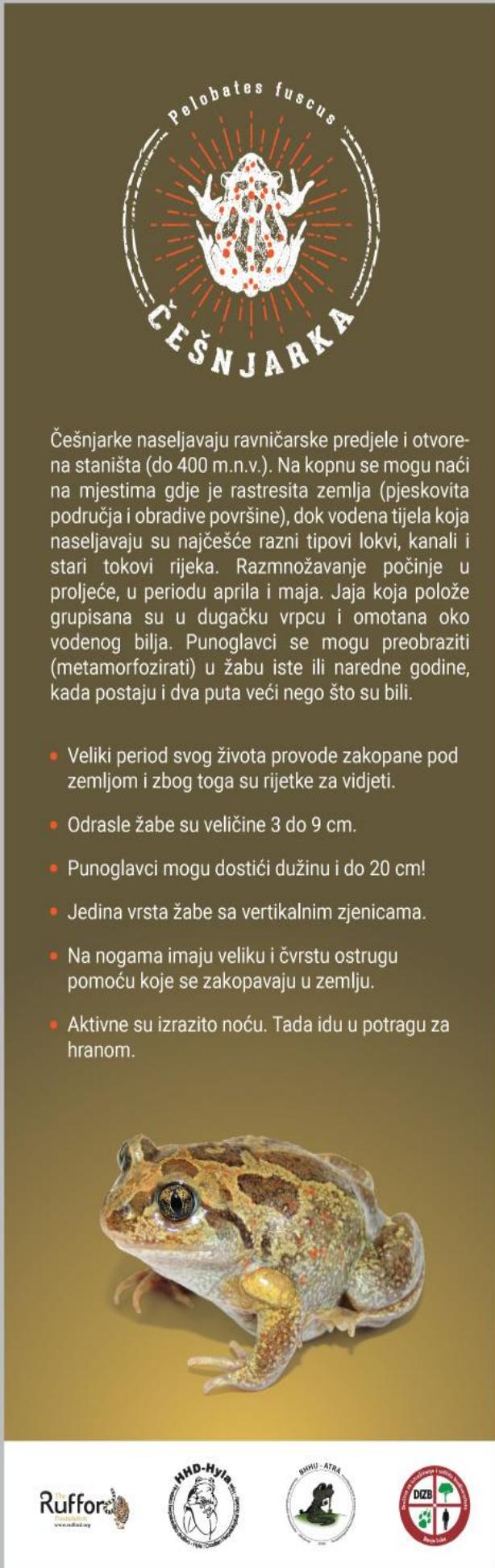
This project was supported by Rufford Small Grant for Nature Conservation and Croatian Herpetological Society – Hyla.

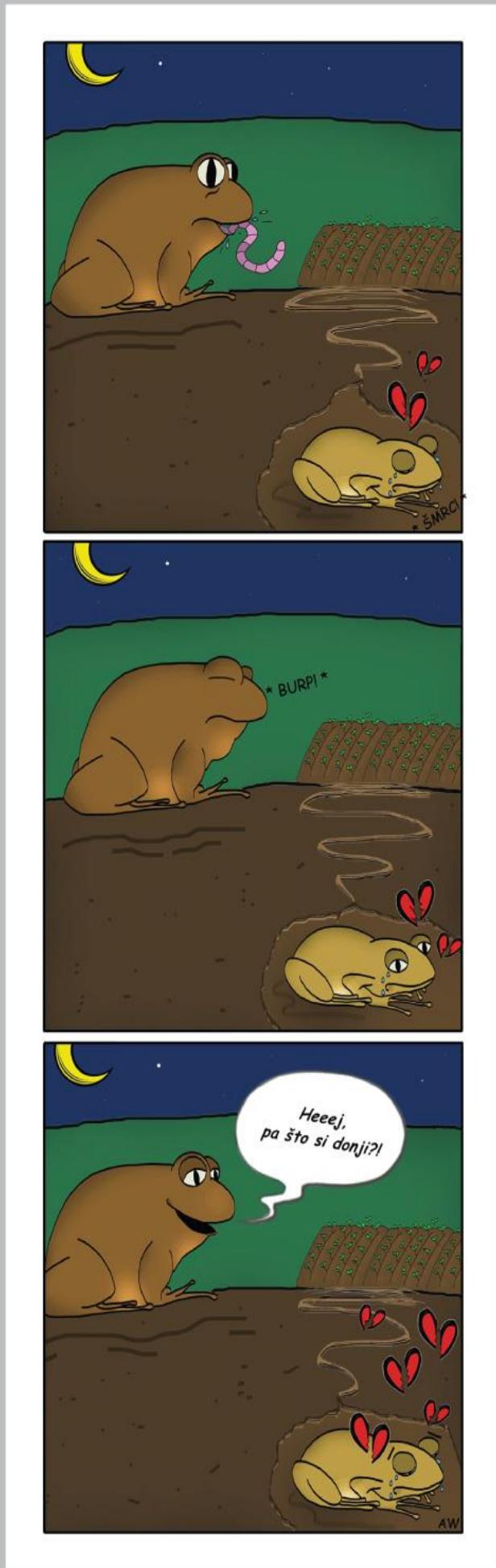
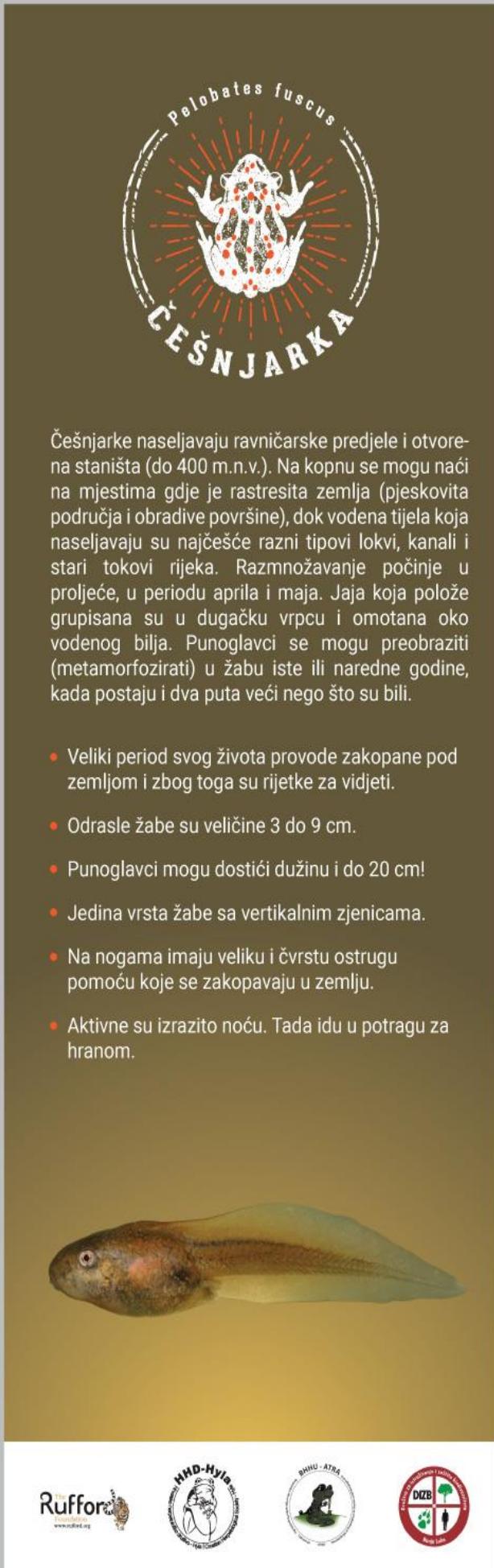

Projekat

Metamorfozni paradoks češnjarke *Pelobates fuscus* u Bosni i Hercegovini

Da li ste vidjeli češnjarku?

Vertikalne
zjenice

Crvene tačkice

Ostruga

- Naseljava topla i otvorena staništa i može se naći na pjeskovitim područjima ili obradivim površinama (do 400 m.n.v.).
- Veliki period svog života provode zakopane pod zemljom i zbog toga su rijetke za vidjeti.
- U vodi se mogu naći samo u periodu ramnožavanja, najčešće u raznim tipovima lokvi, u kanalima i starim tokovima rijeka.

- Jedina vrsta žabe u BiH sa vertikalnim zjenicama.
- Na nogama imaju veliku i čvrstu ostrugu pomoću koje se zakopavaju u zemlju.
- Leđna strana je posuta crvenim tačkama, po čemu je ova vrsta prepoznatljiva.
- Aktivne su izrazito noću. Tada idu u potragu za hransom.
- Hrane se mravima, skakavcima, paukovima, puževima, raznim tvrdokrilcima i gusjenicama.
- Najveće pretrje češnjarkama su uništavanje prirodnih staništa (isušivanje voda, devastacija terestričnih staništa), prekopavanje poljoprivrenih zemljišta, izlaganje hemikalijama.

Region rasprostranjenja u BiH

Ženka

Mužjak

- Ženke su najčešće sive, a mužjaci žućkasti sa izraženom ovalnom žlijezdom na prednjim ekstremitetima.
- Odrasle žabe su veličine 3 do 9 cm.
- Punoglavci mogu dostići dužinu i do 20 cm.

Punoglavac

Projekat je podržan od strane Rufford Small Grant fondacije za zaštitu prirode i Hrvatskog Herpetološkog Društva – Hyla.

This project was supported by Rufford Small Grant for Nature Conservation and Croatian Herpetological Society – Hyla.

Herpetological Association in Bosnia and Herzegovina „ATRA“

Bosansko-Hercegovačko Herpetološko Udruženje „ATRA“

neprofitno, nestранацко, nerелигијско, добровољно и независно удружење са svrhom djelovanja na području edukacije i istraživanja u biologiji, s naglaskom na vodozemce i gmizavce, te zaštiti prirode i okoliša

Ciljevi Udruženja

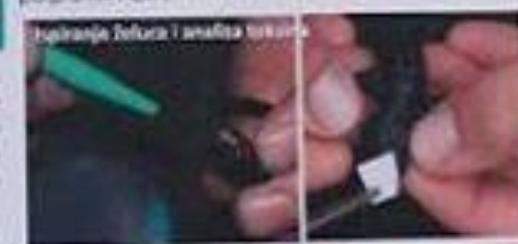
razvoj naučnog i stručnog istraživanja te zaštite vodozemaca i gmizavaca, popularizacija vodozemaca i gmizavaca, istraživanje i zaštita ekosistema, prirode i okoliša te njihovih sastavnica (flora i fauna), pozicanje i unapređenje edukativno-istraživačkih djelatnosti civilnog društva, povezivanje i saradnja s građanskim, studentskim i drugim organizacijama u Bosni i Hercegovini i svijetu, poticanje sektorske, međusektorske te međunarodne saradnje u zaštiti prirode i okoliša.

Proteus – projekt zaštite dojvećje ribice

Projekat zaštite dojveće ribice koji je u sklopu sa Alžbarskim herpetološkim društvom - Myte u proteklih meseci održano je nekoliko edukativnih predavanja i radionica u različitim gradovima Hrvatske i BiH na temu zaštite dojveće ribice.

Ciljni projekta su vlasnici
jednih od tri područja rasprostranjenosti
dovjeće ribice i osigurati opstank ovih
napraviti neuobičajnu podlogu za provođenje
dugoročne zaštite:
- definisan plan-akcionar razvoja upravljanja
dovjeće ribice i podzemnih staništa
- utvrditi lokale zanimljive u zaštiti i izmjeriti
podzemnih staništa
- utvrditi resurse podzemne vode koju zadržavaju
dovjeće ribice kao vrste morskega fista
vode i endemna dinarskog krila
- provesti studijake i volontari u BiH i nego
kriz edukativne radionice i predavanja

Proteus

Mjerenje jedinici

Terenka istraživanja
na vlaštopeletskim područjima BiH

Priroda obična istražujući fotografiju, zabilježena u BiH

Ponosno život dojveće ribice i morske vode BiH

Osim navedenih projekata članovi su
vršili i sistematska istraživanja drugih
područja u cilju inventarizacije i zaštite
herpetofaune Bosne i Hercegovine
(slike ispod)

